

Plan för vatten och avlopp i Värnamo kommun

- VA-STRATEGI, del 4

Planens 4 delar

VA-Inledning, del 1

Delen redogör för planens upplägg och syfte. Vidare redogörs för ansvar och organisation och avslutas med en omvärldsanalys som sätter planen i sin kontext.

VA-Översikt, del 2

Delen ger en nulägesbeskrivning av den allmänna och enskilda VA-försörjningen i kommunen. Faktorer som beräknas påverka VA-försörjningen i framtiden samt en sammanställning av vilka behov detta genererar framgår här.

VA-Dagvattenhantering, del 3

Delen redogör för kommunens arbete kring dagvattenfrågor, ansvarsfördelningen för detta samt recipient- och dagvattenklassning och en redogörelse för kommunens arbete i händelse av skyfall.

VA-Strategi, del 4

Denna del innehåller kommunens politiska ställningstaganden för hur vatten- och avloppsförsörjning ska hanteras. För varje ställningstagande beskrivs vilket behov som ligger till grund för det och vilka konsekvenser det medför

Åtgärdsplan

VA-åtgärdsplan är ett separat styrdokument som tas fram med utgångspunkt i VA-plan.

Innehållsförteckning

9.0 Inledning	5
9.1 Övergripande strategi	5
9.2 Ställningstaganden	6
9.3 Allmänt VA	6
9.4 Dricksvatten	10
9.5 Spillvatten	13
9.6 Dagvatten	16
9.7 Klimatanpassning	19

9.0 VA-STRATEGI

- 9.0 Inledning
- 9.1 Övergripande strategi
- 9.2 Ställningstaganden
 - 9.3 Allmänt VA
 - 9.4 Dricksvatten
 - 9.5 Spillvatten
 - 9.6 Dagvatten
 - 9.7 Klimatanpassning

9.0 Inledning

VA-strategin är Värnamos politiska ställningstaganden för hur vatten- och avloppsförsörjning ska hanteras i hela kommunen. För varje ställningstagande beskrivs vilka konsekvenser som ställningstagandet medför och syftet till och behovet av ställningstagandet. För varje ställningstagande redogörs även för eventuella förhållande till andra kommunala dokument. Strategin är indelade i fem underrubriker och varje rubrik berör ställningstaganden för: den allmänna vatten- och avloppverksamheten, dricksvatten, spillvatten, dagvatten och för klimatanpassning.

Det är utifrån denna strategi som VA-planens åtgärdsplaner ska arbetas fram. Strategins ställningstagande grundar sig i de behov som framkommit av VA-översikten.

Kommunen har för avsikt att genom parallella processer mellan översiktsplanering och VA-planering och med ett utbyte dessa processer emellan planera för kommunens bebyggelseutveckling.

Syftet är att uppnå en hållbar utveckling vilket underlättas när planeringen grundar sig på en gemensam analys av behov och förutsättningar. VA planeringen ger viktiga inspel för hur en hållbar bebyggelseutveckling ska äga rum och samspelet tydliggör vissa intressekonflikter och ger en ömsesidig förståelse för två olika sektorsintressen.

9.1 Övergripande strategi

Värnamo kommun ska ha en VA-försörjning som har som utgångspunkt att påverkan på miljön ska vara minsta möjliga och i att invånarnas hälsa ska vara tryggad. VA-försörjning ska ombesörja de behov som kommunens befolkningsutveckling genererar och de behov av anpassning som klimatförändringarna kommer innebära.

Värnamo har som mål med kommunens vatten- och avloppsförsörjning att säkerställa ett rent och friskt vatten idag och i framtiden.

9.2 Ställningstaganden

Ställningstaganden har delats in under sju olika huvudrubriker. I den för VA-planen hörande åtgärdsplan används samma rubriker i syfte att tydliggöra vilka åtgärder som varje ställningstagandet resulterar i och som kommunens VA-verksamhet kommer arbeta för att förverkliga.

Allmänt VA

Med allmänt VA avses det som man kallar kommunalt vatten och avlopp. Kommunen förser hushåll och verksamheter i de kommunala verksamhetsområdena med vatten och avlopp.

Detta görs genom diverse anläggningar och genom ledningsnät och i enlighet med lagstiftning för området.

9.3

1. Kommunen ska lösa VA-försörjningen i form av allmän anläggning där det är nödvändigt med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön.

Varför

I större sammanhang, för större bebyggelsegrupper där de rådande förutsättningarna är att det föreligger en risk för miljön och/eller för människors hälsa kräver lagstiftningen LAV (Lagen om allmänna vattentjänster) en kommunal utbyggnad. Värnamo kommunen vill leva upp till denna skyldighet. En kommunal utbyggnad kan både innebära en utbyggnad av överföringsledning men även av allmän anläggning. Vid en utbyggnad av kommunalt VA kommer det att generera en bättre reningsgrad av spillvatten vilket gynnar recipienten och miljön samt kan medverka till en positiv landsbygdsutveckling.

Konsekvens

En utbyggnad av kommunalt VA kommer att ske genom överföringsledning och allmän anläggning. VA-taxan kommer behöva att höjas i framtiden för att kunna finansiera utbyggnaden. Vid utbyggnad av allmänt VA för ett område ska det föreligga krav på VA-avgift för alla berörda fastigheter vilket kommer påverka enskilda.

2.0 Kommunen ska ha en långsiktig och aktuell plan för VA-utbyggnaden som ska samordnas med kommunens översiktsplan.

Varför

En samordning av kommunens bebyggelseutveckling med VA-utbyggnaden, kommer ge positiva synergieffekter. Samplanering kan reducera felbedömningar av vilka behov bebyggelseutvecklingen innebär för VA-systemet.

Konsekvens

Hållbar samhällsplanering som ser till helheten. Kommunen ska genomföra revidering och uppföljning av VA-planen i parallell process med kommunens översiktsplan vilket kräver samarbete mellan den tekniska förvaltningen och samhällsbyggnadsförvaltningen.

Åtgärdsplan, strategi eller plan

Kommunövergripande översiktsplan

3. Kommunen ska i områden där allmän eller gemensamhetsanläggning planeras ge tydligt besked hur VA-försörjningen ska lösas i väntan på utbyggnad.

Varför

Alltför omfattande åtgärder inom utbyggnadsområden är inte försvarbara ekonomisk för den enskilda fastighetsägaren. Ställningstagandet ger tydlighet, likabehandling och resursmässiga fördelar för enskilda fastighetsägare.

Konsekvens

Avvakta med föreläggande om inte det föreligger påtaglig olägenhet för människors hälsa och miljön. Bygglov ska kunna ges om en tillfredställande lösning finns vilket får avgöras från fall till fall.

Anmärkning

Hur den allmänna VA-utbyggnaden är prioriterad redovisas i VA-planens åtgärdsplan och hur nära i tid utbyggnad är ska avgöra vad som är rimligt att kräva inom det aktuella området.

4. Kommunen ska verka för samverkan över kommungränserna då det är strategisk och resursmässigt motiverat.

Varför

Ekonomiska fördelar finns i att samverka, gemensamma lösningar kan lösa stora VA-investeringar. Det kan i framtiden finnas behov för kommunen att samverka kring kommunens dricksvattenförsörjning.

Vattenresurserna, förekomsterna följer inte alltid kommungräns vilket kan innebära behov av samverkan. För sjön Bolmen och grundvattenförekomsten Bergåsen sker samverkan redan idag. Båda vattenförekomsterna utgör vattentäkter idag och förekommer delvis inom kommunen.

Konsekvens

Aktiv dialog med grannkommunerna. Verka för samsyn kring krav på enskilda anläggningar m m.

Åtgärdsplan, strategi eller plan

Kommunal vattenförsörjningsplan VA-plan, Översiktsplan m fl

5. VA-anläggningar ska vara driftssäkra, robusta och ha ett tillfredställande skydd under hela driftstiden.

Varför

Kommunen ska tillhandahålla ett rent och tillförlitligt dricksvatten samt se till att avloppsvattnet renas enligt uppställda myndighetskrav och att inte orenat avloppsvatten belastar miljön.

Konsekvens

Grundförutsättningen för att möjliggöra för ställningstagandet är att kommunen ska ha en aktuell inventering av ledningsnät och anläggningar som kan ligga till grund för bedömning och prioritering. Ett långsiktigt underhåll behövs vilket kommer innebära att VA-taxan kan behöva höjas. Kommunens tekniska förvaltning kommer utöver VA-planens åtgärdsplan att behöva ta fram specifika åtgärdsplaner för förnyelsearbetet.

6. VA-ledningsnäten ska leverera och avleda sina för respektive ledningsslag avsedda vattentyper med så lite problem för brukarna och miljön som möjligt.

Varför

Kommunen ska så störningsfritt och säkert som möjligt leverera dricksvatten till sina abonnenter, avleda avloppsvatten från abonnent till respektive reningsverk samt dagvattnet till recipient.

Konsekvens

Grundförutsättningen för att möjliggöra för ställningstagandet är att kommunen ska ha en bra kunskap om ledningsnätens kondition och funktion som kan ligga till grund för bedömning och prioritering. Ett långsiktigt underhåll behövs vilket kommer innebära att VA-taxan kan behöva höjas. Kommunens tekniska förvaltning kommer utöver VA-planens åtgärdsplan att behöva ta fram specifika åtgärdsplaner för förnyelsearbetet.

Anmärkning

Ett stort eftersläpande underhåll finns som kommer ge stora kostnader i framtiden.

Dricksvatten

Tillgången till dricksvatten är avgörande för invånarna och för de flesta företag och verksamheter som bedrivs i kommunen. I Värnamo kommun försörjs idag ca 84 % med kommunalt vatten. Resterande andel av invånarna har egen brunn, enskild vattenförsörjning.

9.4

1. Kommunen ska verka för att alla invånare ska använda ett tjänligt dricksvatten.

Varför

Kommunen vill verka för att leva upp till alla invånares rättighet till rent, hälsosamt vatten både inom och utanför kommunala verksamhetsområden. I framtiden beräknas lägre grundvattennivåer på grund av klimatförändringarna vilket kan komma att påverka enskilda brunnar.

Konsekvens

Enskilda brunsägare ska hållas informerade att vattenprovning bör genomföras med jämna mellanrum. Informationsmaterial kommer behövas tas fram till de enskilda brunnsägarna i kommunen med en liten ekonomisk konsekvens som följd samt arbete med ett utskick alternativt annonsering.

Åtgärdsplan, strategi eller plan

Kommunal vattenförsörjningsplan

2. Alla allmänna vattentäkter ska ha ett tillräckligt skydd och tillstånd för vattenuttag. Skyddsföreskrifter för vattenskyddsområden ska ses över och vara aktuella.

Varför

Trygga dagens och framtidens vattenförsörjning.

Konsekvens

Ställningstagandet kräver att merparten av kommunens vattenskyddsområden ses över då dessa är antagna i enlighet med äldre lagstiftning. Vidare innebär ställningstagandet att tillstånd för vattenuttag ska beslutas om. Att arbeta fram och besluta kring vattendomar och vattenskyddsområden är en långa processer som kan vara känslig för berörda fastighetsägare.

Anmärkning

Idag pågår det ett arbete av tekniska förvaltningen med att uppdatera kommunens vattenskyddsområden i enlighet med miljöbalken. Länsstyrelsen fastställer vattenskyddsområden men lagstiftningen ger utrymme även för kommunens fullmäktige att göra detta. Det är viktigt att kommunfullmäktige antar vattenskyddsområden för att påskynda processen som annars kan dra ut på tiden på grund av långa handläggningstider hos länsstyrelsen.

3. Dricksvattenförsörjningen ska säkerställas för ett långsiktigt behov med ökade uttag, förändrat klimat och ökade risker för föroreningar.

Varför

För dagens huvudvattentäkt föreligger en osäkerhet främst vad det gäller vattnets kvalitet i framtiden. Osäkerheten grundar sig bl a i den stora existensen av markföroreningar i området, risken för framtida översvämningar av Lagan, de risker som hör av E4-ans sträckning och att flera större samhällen förekommer på den grundvattenförekomst som dagens huvudvattentäkt hämtar sitt vatten från.

I takt med kommunens utbyggnad av överföringsledning så kopplas fler tätorter på samma vattentäkt med en ökad

känslighet för störningar till följd. Det är bl a av ovan nämnda orsaker av stor betydelse att kommunen har en långsiktig lösning och en alternativ vattenresurs.

Konsekvens

Kommunen kommer behöva söka en ny permanent huvudvattenförsörjning vilket kommer leda till kostnader för utredningar m m.

Kommunen kan komma att behöva se över och skapa nya vattenskyddsområden för att skydda vattenförekomster som kan vara av betydelse för kommunens framtida dricksvattenförsörjning.

Åtgärdsplan, strategi eller plan

Det pågår ett arbete att ta fram en kommunal vattenförsörjningsplan. Planen tar upp de naturgivna vattenresurser i kommunen som i den kommunala planeringen ska prioriteras för dagens och framtidens dricksvattenförsörjning.

4. Alla kommunala verksamhetsområden ska ha en fungerande reserv och/eller nödvattenlösning.

Varför

Trygga kommunens vattenförsörjning. Dagens huvudvattentäkt försörjer idag mer än hälften av kommunens invånare med dricksvatten och kommer i framtiden att försörja en ännu större andel av invånarna med vatten. Konsekvenserna vid eventuell störning ökar och behovet av fungerande reservvattenlösning blir större.

Konsekvens

Sjön Hindsen är idag reservvatten för dagens huvudvattentäkt. För att färdigställa reservvattentäkten kommer ombyggnationer att behövas göras på vattenverket vilket innebär en stor kostnad. Kommunen ska ta fram en plan för nödvattenförsörjning för samtliga orter som det idag finns allmänt VA.

Anmärkning

Reservvattentäkt är en alternativ vattentäkt till ordinarie vattentäkten som kan användas under begränsad tid. Reservvatten motsvarar större delen av den ordinarie dricksvattenförsörjningen. Nödvatten motsvarar bara en liten del av dricksvattenförsörjningen och distribueras i vattentankar.

Åtgärdsplan, strategi eller plan

Kommunens plan för reservvatten utgör en del av VA-planen med därtill hörande åtgärdsplan.

5. Större vattentäkter ska ges formellt skydd.

Varför

När ett stort antal personer använder en vattentäkt ökar betydelsen av att vattentäkten skyddas för att säkra människors hälsa. Lagstiftningen kräver att skydd upprättas.

Konsekvens

Större enskilda vattentäkter ska skyddas. Detta görs genom skyddsföreskrifter och provtagningsprogram. Detta kan innebära stora ekonomiska konsekvenser för små verksamheter. Kräver en inventering, ajourhållning och att kommunen avser resurser för arbetet.

Anmärkning

Med större vattentäkt menas livsmedelverkets definition 10m³/dygn eller försörja mer än 50 personer eller en vattentäkt som används för kommersiell livsmedeltillverkning.

9.5

Spillvatten

Spillvatten är en form av avloppsvatten. Till spillvatten räknas det avloppsvatten som är förorenat av bad, disk, tvätt och toalett. I Värnamo kommun får 82 % sitt spillvatten omhändertaget i en kommunal anläggning medan resterande andel har en enskild anläggning, avlopp.

1. Kommunen ska verka för att återföring av näringsämnen i kretsloppet ska föras upp på agendan och bli en del av kommunens arbete för hållbar utveckling.

Varför

Avloppsslam innehåller näringsämnen som skulle kunna återföras till odlingsbar mark. Men eftersom slammet ibland även innehåller en del föroreningar får det istället användas på annan mark eller på annat sätt. Att kunna finna en användning för kommunens avloppsslam skulle ge en lösning för att göra sig av med det avloppsslam som reningsverken producerar och slippa lägga något med ekonomisk, miljömässiga värde på deponi.

Konsekvens

Avloppsslammet måste certifieras i framtiden. Kommunen behöver påbörja ett uppströmsarbete i syfte att få bort oönskat innehåll i avloppsslammet. Detta kommer generera konsekvenser för abonnenter och verksamheter som kommer få restriktioner kring vad som får släppas ut i det kommunala avloppsledningsnätet. Ställningstagandet genererar behov av resurser för utredning m m.

2. Kommunen ska inventera och bedöma alla enskilda avloppsanläggningar i kommunen.

Varför

Hindra näringsläckage och övergödning av vattenförekomster. Ställningstagandet är en del i kommunens arbete för att uppfylla de nationella, regionala miljömålmålen samt vattenmyndighetens krav.

Konsekvens

Fortsatt arbete med inventering av enskilda avlopp vilket kräver resurser. Inventeringen ger ekonomiska konsekvenser för enskilda fastighetsägare som behöver åtgärda sina avlopp.

Anmärkning

Kommunen ska i VA-planen ta fram en lista över prioriterade områden för inventering. Prioriteringen fastställs bland annat utifrån vattenmyndighetens klassning av ekologisk status på kommunens recipienter.

3. För bedömning av enskilda VA-anläggningar ska det finnas fastställda riktlinjer som kontinuerligt ska ses över mot bakgrund av ändrad lagstiftning praxis allmänna råd och kommunal samverkan.

Varför

Tydlighet och förutsägbarhet för fastighetsägaren avseende vilka krav på avlopp som kommunen ställer, dels vid bedömning av befintliga anläggningar, dels vid nyanläggning.

Konsekvens

Ta fram aktuella riktlinjer.

Anmärkning

Befintliga riktlinjer måste ses över, kompletteras och slås ihop till ett nytt, sammanhållet dokument.

4. Kommunen ska verka för att enskilda VA-anläggningar utformas med enkel, robust och beprövad teknik.

Varför

Små avloppssystem ska vara enkelt utformade för att ge långsiktigt god funktion och ekonomi. Komplicerade och teknikintensiva lösningar kräver regelbunden skötsel och underhåll. Enklare och robustare utformning, kombinerat med bra serviceåtaganden från leverantören, då det är nödvändigt, förenklar för fastighetsägaren. Det ska vara enkelt att ansvara för små avlopp, och både fastighetsägaren och tillsynsmyndigheten ska känna sig trygga med lösningarna.

Konsekvens

Vid handläggning och tillståndsgivning av enskilda avlopp ska enkla, robusta och driftsäkra avloppslösningar rekommenderas.

Dagvatten

Dagvatten är tillfälliga flöden av regnvatten, smältvatten samt spolvatten.

Dagvatten räknas liksom spillvatten som en form av avloppsvatten.

9.6

1. Kommunens dagvattensystem (omhändertagande av dagvatten) ska fungera så att fördröjning och rening sker på ett tillfredställande sätt.

Varför

I takt med att tätorterna i kommunen växer och förtätas så ökar hårdgörningsgraden. Detta i kombination med klimatförändringarna med förväntad ökad frekvens av kraftiga regn och höga flöden ger kommunen utmaningen att hantera större dagvattenmängder i stadsmiljön. Det befintliga dagvattensystemet är inte dimensionerat för att hantera den förväntade belastningen av den ökade mängden av dagvatten samtidigt som förutsättningarna för naturlig infiltration generellt är dåliga för många platser i kommunen. Dessa förhållanden kräver genomtänkta och hållbara lösningar för kommunens dagvattenhantering både i befintliga områden och vid nybyggnation.

Syftet är vidare att minska påverkan från dagvatten och förbättra den ekologiska och kemiska statusen för kommunens recipienter. Målet är att uppnå god status i enlighet med vattendirektivet och nationella miljömål och ställningstagandet är en del i hur kommunen vill verka för att ta sitt ansvar.

Konsekvens

Ställningstagandet kommer resultera i ett behov av utredning och vid behov kommer dagvattenreningsanläggningar att anläggas. Val av utformning av reningsanläggning kommer baseras på hur känslig den aktuella recipienten är och hur föroreningsbelastat det aktuella dagvattnet kan förväntas vara.

Dagvatten ska eftersträvas att avledas via trög, ytlig avledning. Lokala förutsättningar såsom lågt belägna stråk, grönområden och andra översvämningsbara ytor ska tas tillvara som del av systemet att omhänderta dagvatten.

Åtgärdsplan, strategi eller plan

Dagvattenhandbok, Översiktsplan, Fördjupade översiktsplan, Grönstrukturplan m m

2. Kommunens dagvattensystem ska utformas så att om möjligt dagvattnet kan infiltreras på naturlig väg och störningar på recipienter, spillvattennät och reningsanläggningar begränsas.

Varför

I syfte att minska mängden avrinnande dagvatten och för att möjliggöra nybildningen av grundvatten ska kommunen där de geologiska förutsättningarna möjliggör för detta verka för möjligheten för naturligt infiltration bevaras i så stor utsträckning som möjligt.

Kommunen ska verka för att reducera mängden dagvatten där det är möjligt i allmänna Va-anläggningen genom att använda LOD-principen (lokalt omhändertagande av dagvatten).

Ledningsnätet har en begränsad kapacitet. Ett dagvattensystem som reducerar flödet av dagvatten innebär en mindre risk för överläckage från dagvattenledningar till spillvattenledningar. Vilket innebär minskad belastning i spillvattennätet och därmed minskad risk för bräddning med där till hörande utsläpp till recipient.

Konsekvens

Dagvatten måste få utrymme och ibland på bekostnad av

byggbar mark. Investeringskostnader för dagvattensystem, diken och magasin m m

Dagvatten ska separeras från system kombinerade med avloppsvatten i syfte att reducera antalet bräddningar av spillvatten till recipienter. Detta kräver att delar av ledningsnätet byts ut vilket innebär en kostnad.

För att möjliggöra för infiltration måste kommunen verka i planering och exploatering för att begränsa andelen hårdgjorda ytor. Ett alternativ är även att genomsläppliga materialval görs vid nybyggnation.

Anmärkning

Dagvattensystem ska utformas så att skadeverkningar vid miljöolyckor begränsas.

Åtgärdsplan, strategi eller plan

Dagvattenhandbok, Översiktsplan, Fördjupade översiktsplan, Grönstrukturplan m m

3. Dagvatten och öppna dagvattenanläggningar ska ses som en resurs i tätorternas bebyggelseutveckling.

Varför

Kommunen ska verka för att utformningen vid byggnation av dagvattenlösningar där det är möjligt och önskvärt även erhåller ekologisk och social nytta. Genom att lyfta fram och synliggöra vattnet i kommunens tätorter kan utformningen bidra till en bättre närmiljö som kan nyttjas i rekreationssyfte eller i ett pedagogiskt syfte. Dammar och diken i tätorterna spelar även en viktig ekologisk roll och möjliggör för biologisk mångfald.

Konsekvens

Kräver ett gestaltningsbehov vid konstruktion av dagvattensystem. Ställningstagandet innebär en relativt litet tillägg till investeringskostnaden för nya dagvattensystem. Kostnad för gestaltning, utförande och skötsel.

Anmärkning

Platsens förutsättningar och syftet med dagvattenanläggningen är styrande för vilken utformning som ska väljas. Det är viktigt att man vid utformningen av dessa anläggningar inte glömmer bort dess huvudsakliga syfte och funktion som dagvattenanläggning vilket kan innebära ett skötselbehov som inte är

förenligt med vissa ekologiska värden m m.

Åtgärdsplan, strategi eller plan

Dagvattenhandboken, Översiktsplan, Fördjupade översiktsplan, Grönstrukturplan m m

9.7

Klimatanpassning

Klimatförändringarna kommer innebära konsekvenser för vatten- och avloppsförsörjningen i kommunen. För dricksvattenförsörjningen förväntas i framtiden generellt lägre grundvattennivåer och varmare vattentemperaturer

vilket kan innebära ökad risk för mikrobiologiska föroreningar i dricksvattnet. Perioder av ökad nederbörd och en ökad frekvens av kraftiga regn kommer ge en urlakningseffekt med brunifiering av dricksvatten samt risk för att markföroreningar kontaminerar dricksvattentäkter. Ökad belastning på ledningsnätet ökar risken för bräddningar med utsläpp av avloppsvatten orenat till recipient som följd.

1. Klimatförändringarnas effekter ska begränsas genom anpassa planering och hantering av vatten och avlopp till ett förändrat klimat.

Varför

Skydda samhällen från konsekvenser på VA-försörjningen under perioder med torka, och låg grundvattenbildning och under perioder med skyfall, översvämning och höga flöden.

Konsekvens

Undvika bebyggelse för översvämningsbenägna platser, inventera, planera och skydda översvämningsbara ytor i samhällen. Ställningstagandet innebär att kommunen ska ha ett bra uppdaterat planeringsunderlag såsom skyfall-, och översvämningskartering m m

Åtgärdsplan, strategi eller plan

Översiktsplan

